

RECONSTRUCTIE Online intimidatie 'vooral voor de eigen achterban'

Hoe Turkse trollen de PvdA-campagne verstoorden

Dom wicht, poezenvlooi, de goedkoopste hoer op de markt. Tweede Kamerlid Kati Piri (PvdA) kreeg in aanloop naar de verkiezingen te maken met duizenden tweets van Turkse spamaccounts. Hoe Turks-nationalistische prominenten hun volgers kunnen dirigeren tot online intimidatie.

Nina Eshuis en Mirjam van der Puijl

Amsterdam ■ 'Je zal oud worden met je lelijke eisen. Je stoutste dromen zullen nooit werkelijkheid worden in Turkije', twitterde Süleyman Soyulu, de Turkse minister van Binnenlandse Zaken op 7 februari. Hij had het tegen Kati Piri, dan nog nummer vijf op de kandidatenlijst van de Partij van de Arbeid (PvdA) voor de Tweede Kamerverkiezingen. Piri heeft net op haar account steun betuigd aan onder meer Turkse studenten van de Bog aziçi Universiteit die zijn opgepakt na protesten.

Kati Piri tweet regelmatig, ze heeft een account sinds ze in 2014 Turkije-rapporteur werd voor het Europees Parlement. Inmiddels heeft ze 65.600 volgers. Op een tweet krijgt Piri soms vier reacties, soms vijftig, in een bijzonder geval honderd.

Maar op 7 februari, als minister Soyulu op haar reageert, wordt ze bedolven onder de tweets. Ze krijgt 2.900 reacties, veelal in het Turks. Piri wordt vergeleken met een riool, bedorven voedsel en ontoereikend saldo, en terroristenvriend genoemd. 'Koest' zeggen meerdere tweets, als tegen een hond. Ook 'poezenvlooi' is populair - 'Kedi Piri' in het Turks.

Verrast is Piri niet echt - ze is de stortvloed bijna gaan verwachten. Het barst los zodra ze iets zegt over Turkije. „In de afgelopen zes jaar heb ik een heleboel accounts geblokkeerd”, zegt ze later in een videogesprek. Maar deze keer blijft het niet bij een scheldpartij.

Decennialang patroon

Deze krant analyseerde met behulp van de Twittermap (zie kader) de Turkstalige reacties op deze en nog twee andere tweets die Kati Piri, inmiddels lid van de Tweede Kamer voor de PvdA, in februari plaatste. Ook verzamelden we haar mentions tussen 18 en 31 maart. De accounts die deze tweets hebben geschreven, hebben we eveneens bekeken.

Van 250 tweets lieten we de inhoud vertalen. Daartussen zitten enkele steunbetuigingen aan het adres van Kati Piri ('U bent een professional, dank u', 'Kati Piri, we houden heel veel van je'), maar ook inhoudelijke kritiek ('Gaat je niks aan', 'Focus op je eigen land, wij zullen onze problemen zelf wel oplossen', 'Er is een slang in jou geslopen').

En dan is er een aanzienlijk deel van de onderzochte tweets (zo'n 55

Twittertap

In aanloop naar de verkiezingen heeft deze krant in februari en maart 2021 de Twitteraccounts gevolgd van kandidaat-Kamerleden, met behulp van een tool die Twittertap heet. Van alle partijen met kans op een zetel haalden we van de eerste tien personen op de lijst met een Twitteraccount tweets op: tweets die de accounts zelf hebben gestuurd, maar ook retweets en reacties van andere accounts.

De activiteit rond Kati Piri's account, en dan vooral uit Turkse hoek, was opvallend. We vertaalden 250 tweets met behulp van een vertaler en onderzochten de accounts achter de tweets nader.

Veel daarvan hebben kenmerken van spamaccounts: ze tweeten veelal anoniem en vertonen veel eenzijdig gedrag, zoals vooral retweeten en reage-

ren. Sommige versturen gemiddeld tientallen tweets per dag, een enkeling zelfs 100 of 216 tweets per dag. De grens die onderzoekers van het Digital Forensics Research Lab aanhouden voor verdacht gedrag is 144 tweets per dag - te veel voor een echt persoon om te verzenden.

Een enkel account heeft een neppe profielfoto. De foto van het account @HerseyDava is van een vrouw met een grote zonnebril, op die foto is na een zoekopdracht via Google ook op de Chinese webwinkel AliExpress te vinden. 'Ik hoop dat je niet meer kan praten, dat je kaak vast zal komen te zitten', tweette dit account. Van de 230 unieke accounts die de krant bekeek, zijn er twintig inmiddels verwijderd door de gebruiker of gedeactiveerd door Twitter.

„Het is niet leuk. Iemand mag het best niet met je eens zijn, maar wanneer bedreigd wordt, maak ik er ook bij Twitter melding van en gaat er een block op. Van de ergste accounts zie ik de opmerkingen niet: omdat ik die geblokkeerd heb, of omdat Twitter ze zelf uit de lucht heeft gehaald.”

Of zo'n Twitterstorm een gecoördineerde actie is, is lastig vast te stellen. „We weten wel dat er bij allerlei verkiezingen gecoördineerde acties zijn geweest”, zegt Peter Burger, onderzoeker van nep-nieuws aan de Universiteit Leiden. „Dat zijn dan bijvoorbeeld mensen die in een chatgroep iets voorbereiden om op Twitter uit te voeren. We weten ook dat er mensen bestaan die tien, twintig of honderd accounts beheren of automatisch aansturen.”

Trollennetwerk

Ook in Turkse hoek gebeurt dat: Twitter heeft in 2020 een trollennetwerk van 7340 accounts opgehold dat tot doel had standpunten van Erdogan's regeringspartij AK-partij te verspreiden. Onderzoekers van Stanford University ontdekten in dit netwerk een 'retweetcirkel' van Turkstalige accounts die elkaars tweets herhalen, waardoor de

boodschap meer lezers bereikte. In totaal was het netwerk goed voor zo'n 37 miljoen twitterberichten.

Maar, zegt Burger, vaak is coördinatie vanuit een 'trollennetwerk' niet eens nodig. „Als een invloedrijke twitteraar ergens aandacht op vestigt en zegt: dit is een schande, dan is de kans groot dat hun volgers dat ook gaan roepen. Die twitteraar hoeft niet eens te zeggen: nu allemaal op deze persoon af. Het effect is natuurlijk wel intimidatie, overlast en vervuiling van het debat.”

Piri herkent dat. De intimidatie heeft een patroon. En vooral als prominenten reageren, gaat het los. „Het is vaak niet eens puur een reactie op wat ik tweet, maar een reactie op wat een Turkse politicus

vindt van wat ik heb getweet.”

In februari blijft het voor Piri niet bij een Twitterstorm. Op 13 februari tweet een hackersgroep genaamd 'Anka Nefeler Tim' naar haar: 'We hebben je website uitgeschakeld'. De reden, staat in een andere tweet: omdat ze 'de provocateurs in de Bosphorus steunde en op haar website opriep tot de vrijlating van terrorist Selo'. 'Selo' is de Turks-Koerdische politicus Selahattin Demirtas van de Turkse oppositiepartij HDP. 'Ken je grenzen!' sluit het bericht af.

Als Piri het navraagt, blijkt het te kloppen: de PvdA-site kampt met problemen en ook haar eigen site is onbereikbaar. Een DDoS-aanval, concluderen medewerkers al snel. Van over de hele wereld roepen

gehackte computers de sites op, die bezwijken onder de lading. Het dwingt de PvdA om de site twee weken af te sluiten voor verkeer uit het buitenland. Midden in verkiezingstijd, precies in de week dat Nederlanders in het buitenland kunnen stemmen. De aanval duurt twee weken. De PvdA doet aangifte bij de Landelijke Eenheid Cybercrime.

Chilling effect

Op 16 februari schrijft de twitteraar ook dat de groep de sites van Geert Wilders en de PVV heeft platgelegd. De dag ervoor heeft Wilders een bewerkte foto geplaatst van Erdogan met het onderschrift 'terrorist', wat zo mogelijk nog een grotere Twitterstorm veroorzaakt.

Op de website van hackersgroep 'Anka Nefeler Tim' is te lezen dat de groep 'online aanvallen organiseert op alle websites die slecht of negatief spreken over ons land'. Zo claimt de groep aanvallen op de site van een Griekse minister en het Europese Hof voor de Rechten van de Mens in december vorig jaar. En, als het Turkse voetbaltteam er lang moet wachten, de website van een IJslands vliegveld.

De online haat, bedreigingen en intimidatie via tweets en DDoS-aanvallen kunnen een 'chilling effect' hebben, zegt Peter Burger. „Dat mensen zichzelf gaan censureren, of hun boodschap anders gaan formuleren. In het uiterste geval besluiten ze van Twitter af te gaan.”

Piri denkt niet dat intimidatie in haar geval het hoofddoel is. „Het gaat meer om het opruimen van de eigen achterban. Het is vooral voor binnenlandse consumptie.” De boze reacties en scheldtweets zijn een signaal aan andere Turken. „Ik heb veel Turkse volgers. Als die mijn tweets lezen en daaronder al die negatieve berichten zien, kunnen ze denken: daar is iets aan de hand. Misschien is die Piri niet zo betrouwbaar.”

Desondanks laat ze het haar werk niet in de weg zitten. „Het heeft absoluut geen effect gehad op wat ik vind en hoe ik dat uit. Anders had je me wel een stuk minder kritisch gehoord over Turkije en dat ben ik allesbehalve. Ik blijf me uitspreken.”

Op 13 februari tweet een hackersgroep naar haar: 'We hebben je website uitgeschakeld'

Het gaat om het opruimen van de eigen achterban